

Pripomíname si ...

Január 2018

1. január

Brosz, Jonatán (Jonathan)

„advokát, seniorálny inšpektor (26. 2. 1823 Veľká – 1. 1. 1893 Košice). Základné vzdelanie získal vo Veľkej, v štúdiu pokračoval na lýceu v Kežmarku. Právo študoval na kolégiu v Prešove, kde ho učili profesori Čupka a Vandrák. V roku 1847 získal advokátsky diplom. Otvoril si advokátsku kanceláriu v Spišskej Sobote. Bojoval na strane majora Kozogha pri Košiciach. Za účasť v revolúcii 1848 bol prenasledovaný a mal zakázané vykonávať advokátsku prax. Zákaz sa skončil v roku 1855, kedy pôsobil v Berehove. V roku 1858 preniesol advokátsku kanceláriu do Košíc. Tu bol právnym zástupcom Košickej sporiteľne. V roku 1860 obhajoval troch rebelov, ktorí boli odsúdení z dôvodu vystúpenia proti protestantskému patentu. Ihneď sa stal advokátom grófa Péchyho a rodiny Žičiovej. Pôsobil od roku 1872 ako člen správy Košického umelého mlyna, člen divadelnej komisie, školskej stolice (1869) a funkcionár Košického kasína. Získal zásluhy aj v cirkevnej oblasti. Bol notárom evanjelickej maďarsko-nemeckej obce, cirkevným inšpektorom (1861 – 1889), v roku 1875 sa stal seniorálnym inšpektorom Seniorátu VI. slobodných miest. Zastával funkcie aj v senioráte východoslovenských miest a v Potiskom dištrikte. V roku 1861 založil štipendijnú základinu pre školu a zaslúžil sa o výstavbu budovy evanjelickej a. v. ľudovej školy, za čo mu posmrtno v roku 1900 odhalili pamätnú tabuľu. V roku 1889 ho postihla mozgová mŕtvica, po ktorej sa vzdal všetkých funkcií a stiahol sa z verejného života“ (Kollárová 2004, s. 37)¹.

3. január

Alexy, Ľudovít

„továrnik, výrobca nábytku (3. 1. 1878 Poprad – 10. 4. 1965 Poprad). Bol majiteľom továrne na výrobu nábytku. Stavebné povolenie na výstavbu továrne a živnostenské oprávnenie získal 7. 9. 1943. Továrňu prevádzkoval až do znárodnenia v roku 1945 spolu so synom Richardom a jeho manželkou Irenou“ (Kollárová 2004, s. 14)².

¹ KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

² KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

3. január

Fleischer, Frídrieh

„prvý a dlhoročný predseda Spolku spišských lekárov a lekárnikov, hlavný lekár Spišskej župy (3. 1. 1813 Matejovce – 7. 1. 1890 Matejovce). Po absolvovaní základnej školy v rodisku išiel študovať na evanjelické lýceum do Kežmarku a potom na dvojročný právnický kurz do Prešova. Študoval však ďalej medicínu v Pešti, kde získal v r. 1839 doktorát. Navštevoval naďalej prednášky významných profesorov (Rokitansky, Lippich, Škoda) vo Viedni. Svoju prax začal v rodných Matejovciach v r. 1843 ako všeobecný lekár. Po študijných pobytoch v Poľsku, Taliansku a Švajčiarsku sa stal hlavným kúpeľným lekárom v Tatranskej Lomnici a neskôr ako spišský župný lekár zaviedol úspešný boj s epidémiou cholery. V r. 1882 mu bol za zásluhy dokonca udelený šľachtický titul a dostal 2 000 florénov na postavenie župnej nemocnice. Dlhé roky bol predsedom v Uhorsku veľmi agilného Spolku spišských lekárov a lekárnikov, kde mal najväčší počet vysoko erudovaných odborných prednášok. Bol lekárom, humanistom. Chudobných liečil zdarma, ba dokonca im platil lieky“ (Baráthová 2009, s. 89)³.

6. január

Hažlinský (Hazslinszky), Frídrieh

„zakladateľ Výskumu bezkvetej flóry v Uhorsku, člen Uhorskej akadémie vied, prírodovedec, botanik (6. 1. 1818 Kežmarok – 19.11.1896 Prešov). Študoval v Debrecíne, na ev. lýceu v Kežmarku. V školskom roku 1828/1829 bol zapísaný ako donatista – začiatok. V roku 1838 začal študovať právo v Šarišskom Potoku, ale v r. 1838 – 1840 už študoval teológiu na kežmarskom lýceu, kde zastupoval profesorov nižších ročníkov. Potom študoval geológiu, chémiu a fyziku na Vysoké škole technickej vo Viedni. Na pozvanie prešovského kolégia pôsobil od r. 1846 až do svojej smrti ako profesor prírodopisu, matematiky a fyziky a 13 rokov bol rektorom tejto školy. V r. 1863 sa stal členom korešpondentom a r. 1872 riadnym členom Uhorskej akadémie vied, od r. 1886 bol čestným členom Uhorskej prírodovednej spoločnosti, r. 1889 Société Micologique de France, Bratislavského lekársko-prírodovedného spolku a ďalších zahraničných združení. Bol autorom vyše 100 štúdií a samostatných prác i článkov v odborných časopisoch, v ktorých sa venoval vyšším rastlinám, hubám, lišajníkom, machom a riasam. Zameriaval sa hlavne na Šarišskú župu a okolie Prešova. Záujem o prírodné vedy v ňom však vzbudila tatranská príroda a kežmarskí profesori, ktorí ho v r. 1836 na vlastné náklady vyslali na putovné zhromaždenie uhorských prírodovedcov a lekárov do Banskej Bystrice. Vtedy napísal prácu z botanickej terminológie, topografiu Spiša a vyrezal z dreva 254 minerálov, ktoré neskôr daroval prešovskému kolégiu. Okrem botanických prác publikoval však aj práce z geológie, paleontológie, zoológie, mineralógie v maďarských, nemeckých, rakúskych a v anglických periodikách. Zostavil rozsiahly herbár s viac než 5000 druhmi, bol však sčasti zničený. Časť z neho je uložená v Podtatranskom múzeu v Spišskej Sobote, na univerzite a v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti. Podľa Hažlinského boli pomenované viaceré rastliny“ (Baráthová 2009, s. 121-122)⁴.

³ BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSKÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009). 2009.

⁴ BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSKÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009). 2009.

7. január

Ochotnica, Ján

„úradník, hokejista, funkcionár (7. 1. 1923 Poprad – 3.1. 1984 Veľká). Základnú školu absolvoval v Poprade, Strednú drevársku priemyslovku v Spišskej Novej Vsi a Obchodnú akadémiu v Poprade. Do roku 1963 pracoval ako úradník v Tatranských pílach, n. p., v Poprade, následne do roku 1965 ako úradník v Tatrasvite vo Svite.

V Poprade sa venoval športu, futbalu a hokeju ako aktívny hráč, ale pôsobil i ako funkcionár – tajomník vo futbalovom klube ŠK Poprad. V roku 1939 hľadal možnosti na záchranu ľadového hokeja v Poprade, keď starší hráči HC Poprad s hokejom končili kvôli veku a bolo potrebné vytvoriť mužstvo z mladých a neskúsených hráčov. Pripojil sa k Rudolfovi Tomašekovi, skúsenému hráčovi HC Poprad, i organizátorovi Júliusovi Maličkému a neskoršie i niekdajšiemu tajomníkovi ŠKVT a HC Tatry Poprad Miloslavovi Slavikovi, ktorý mal po fronte pre svoj nemecký pôvod politické problémy. Ochotnica pôsobil krátku dobu i ako tréner“ (Kollárová 2004, s. 156)⁵.

10. január

Komárnický, Ivan Jurijevič

„protifašistický bojovník (28. 8. 1917 Haňkovic, Ukrajina – 10. 1. 2008 Kežmarok).

Komárnický navštevoval meštiansku školu vo Svaľave (Ukrajina) a reálne gymnázium v Mukačeve (Ukrajina). Potom 2 roky navštevoval bohoslovecký seminár pravoslávnej cirkvi v Juhoslávii. Štúdium nedokončil pre vojnové udalosti. Už ako chlapec popri škole pracoval (pastier dobytka, robotník na stavbe úzkokoľajnej železnice, lesný manipulátor vo firme Latorica). Pred rozpadom ČSR slúžil ako vojak základnej služby pri delostreleckom pluku v Užhorode. Po obsadení Zakarpatskou maďarskou armádou, žil v ilegalite. V júli 1939 prešiel ilegálne do Poľska v snahe vstúpiť do armády. Po obsadení časti Poľska sovietskou armádou v roku 1939 bol zajatý a väznený v ZSSR. Následne bol prijatý do Červenej armády, s ktorou sa zúčastnil na bojoch na fínskom fronte a pôsobil ako vojenský kuriér na Ďalekom severe a Urale. V roku 1942 vstúpil v Buzuluk do 1. československého armádneho zboru v ZSSR, kde absolvoval paradesantný výcvik. V 5. protitankovej rote, s ktorou sa zúčastnil v bojoch o Kyjev, Vasilkov a Bielu Cerkev, bol zaradený ako pešiak. V priebehu Karpatsko-duklianskej operácie bol priradený k 2. paradesantnej brigáde pod velením plk. Svobodu a ako ochranný sprievod gen. Viesta priletel na stredné Slovensko na pomoc SNP. Pôsobil vo vojenskej rozviedke na rôznych úsekoch frontu. Získal viacero vyznamenaní, napr. r. 1944 Medailu československej armády v zahraničí, r. 1945 Pamätnú medailu SNP, r. 1948 Za pobeđu, r. 1969 Rad červenej hviezdy atď. Svoje vojnové zážitky opísal v knihe Spomienky z bojov proti fašizmu v druhej svetovej vojne – na Východnom fronte a v Slovenskom národnom povstaní v rokoch 1939 – 1945 (Kežmarok 2001). Po oslobodení Československa pôsobil v službách ministerstva vnútra, kde organizoval útvary Zboru národnej bezpečnosti na západných hraniciach republiky. Demobilizovaný bol 23. 10. 1945 v hodnosti majora v. v. Podmienkou demobilizácie bolo získanie zamestnania a ubytovania, čo v tomto období bolo pre frontových bojovníkov problematické. Nakoniec získal zamestnanie ako cestmajster v obci Sloup (okr. Česká lípa – Česko). Od roku 1949 pracoval na ministerstve vnútra v Prahe. Od roku 1952 pôsobil v Poprade na Okresnom oddelení

⁵ KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

Zboru národnej bezpečnosti, v roku 1960 sa stal náčelníkom Zboru národnej bezpečnosti v Kežmarku, kde pôsobil až do odchodu do dôchodku v roku 1972. Od konca vojny až do svojej smrti bol aktívnym funkcionárom v ZČSSP a Zväze protifašistických bojovníkov“ (Baráthová 2009, s. 158-159)⁶.

12. január

Cirbes, Jonáš Andrej (Czirbes, Andreas Jonas)

„historik, mineralóg, numizmatik, prírodovedec (11. 11. 1732 Spišské Podhradie – 12. 1. 1813 Spišská Nová Ves). Bol synom evanjelického kazateľa v Spišskom Podhradí. Študoval v Dobšinej, Levoči a v Bratislave. Stal sa absolventom teológie v Halle, evanjelickým kazateľom v Spišskej Novej Vsi, zakladateľom tamojšieho ev. a. v. kostola (1790) a seniorom 13. spišských miest. Zaujímal sa o vedy, literárne dejiny, históriu, heraldiku, numizmatiku, ale menovite o mineralógiu a banícke práce. Amatérsky sa zaoberal aj medirytectvom. Bol majiteľom rozsiahlej knižnice a cennej zbierky nerastov a mincí. V širokom okolí ho poznali ako dobrého znalca Tatier a tatranskej literatúry. Sám vydal prvé všestranne informatívne dielo o Vysokých Tatrách: *Kurzgefasste Beschreibung des Karpathischen Gebirges* (Viedeň 1772, v odtlačku Kežmarok 1902). Zaoberal sa v ňom menovite názvoslovím, klimatickými pomermi, vodopisom, jaskyňami, mineralógiou a baníctvom, rastlinstvom i zverou a podáva stručný zemepisný prehľad celého pohoria. 4. 8. 1773 navštívil Cirbes s niekoľkými akcionármi novovesko-sobotskej spoločnosti, ktorá baníčila v Tatrách, štôlne na Kriváni a pri tej príležitosti uskutočnil prvý známy výstup na krivánsky končiar. Svoje skúsenosti uverejnil v *Beschreibung einer karpathischen Bergreise auf den sogenannten Kriwan* (k. k. privilegierte Anzeigen 1773, v odtlačku v Levoči (1901)“ (Bohuš 1971, s. 25)⁷.

12. január

Lauff, František

„fotograf (28. 2. 1915 Slovenská Ves – 12. 1. 1968 Bratislava). Pôsobil ako úradník v Prievidzi. V roku 1940 bol pracovníkom daňového úradu v Senici. V roku 1945 pracoval na Úrade Zboru povereníkov. Fotografickým technikom sa stal v roku 1960 v SAV Bratislava. Fotografovať začal v roku 1935, od roku 1936 prispieval do rozličných časopisov a publikácií. Spočiatku sa orientoval na dokument, v 40. rokoch sa priklonil k piktorealizmu, v 50. rokoch v rozsiahlej sérii o južnom Slovensku objavil krásu vecne motivovaného záberu, štylizovaného len svetlom a kompozíciou. V roku 1942 bol spoluzakladateľom a členom výboru Fotokupiny Klubu slovenských turistov a lyžiarov v Senici. V roku 1963 bol tiež spoluzakladateľom Fotoklubu PKO v Bratislave. Počas svojej kariéry získal pár ocenení: v r. 1944 odmenený medailou na výstave v Senici, v rokoch 1959 – 1960 cenou 1. stupňa v Bratislave, v r. 1960 2. cenou na 5. celoslovenskej výstave ĽUT v Bratislave, r. 1965 čestným uznaním na západoslovenskej výstave v Bratislave, in memoriam mu bolo udelené v Prahe vyznamenanie Za zásluhy o amatérsku fotografiu“ (Mináč 1989, s. 364)⁸.

⁶ BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSKÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. *Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009)*. 2009.

⁷ BOHUŠ, Ivan. *Kto bol kto vo Vysokých Tatrách*. 1971.

⁸ MINÁČ, Vladimír, Viliam MRUŠKOVIČ, Dušan KATUŠČÁK, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Augustín MAŤOVČÍK, Michal MAHEL, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN a Helena PÁLKOVÁ, 1989. *Slovenský biografický slovník K-L: (od roku 833 do roku 1990)*.

17. január

Haberern, Jonatán

„filozof, pedagóg, prekladateľ (17. 1. 1818 Veľká – 8. 4. 1880 Budapešť). Jeho otec bol tkáčskym majstrom. Študoval v Kežmarku, Miškovci, Jene, Tübingene a v Berlíne. V roku 1838 sa stal učiteľom, bol vychovávateľom, profesorom a riaditeľom na rôznych školách. V roku 1867 sa stal členom - korešpondentom Uhorskej akadémie vied. Zaoberal sa gréckou filozofiou, najmä Aristotelom. Prejavil sa ako autor odborných štúdií, učebníc a biografii. Prekladal z gréčtiny, nemčiny a angličtiny. Na svoje rodisko nikdy nezabudol. Trávil tu svoje dovolenky. Jeho syn Jonathan Pavol Haberern (1855 - 1936)bol významným budapeštianskym chirurgom, nasledoval príklad svojho otca. Letné dovolenky trávil pod Tatrami vo veľickej turistickej osade vo vile v Krompecherovom parku“ (Chalupecký 1998, s. 150)⁹.

17. január

Korkoš, Ludwik (Ludovít)

„sochár (17. 1. 1928 Czarna Góra, Poľsko – 24. 12. 1992 Bratislava). Študoval v Kežmarku a v Levoči, Strednú priemyselnú školu, odbor rezbárstvo, absolvoval v Banskej Štiavnici. V rokoch 1946 – 1951 bol poslucháčom a aj skončil Vysokú školu umeleckého priemyslu v Prahe“ (Kubáň 1997, s. 14)¹⁰. „Realizoval rad monumentálnych plastík a reliéfov. Jeho obľúbeným materiálom bolo drevo, vynikal najmä v menších, komorných rozmeroch. Na jeho umelecký vývin mala rozhodujúci vplyv ľudová tvorba. Vo svojich dielach spájal súčasnosť s národnou tradíciou. O jeho živote a diele bol v roku 1971 natočený film Goralská balada Ludwika Korkoša a v roku 1978 ďalší dokumentárny film Poézia dreva. V roku 1966 mu udelili cenu V. Nejedlého a v roku 1977 cenu A. Zátopockého“ (Jurčo 1980, s.96-97)¹¹.

17. január

Lumnitzer, Viktor

„jazykovedec, učiteľ (17. 1. 1868 Ľubica – 19. 3. 1897 Ľubica). Absolvoval gymnázium v Kežmarku, germánsku filológiu študoval na univerzite v Budapešti, Berlíne a v Lipsku. Učil na cvičnom gymnáziu v Budapešti ako suplent, krátko potom ochorel, napokon žil v Ľubici. Špecializoval sa na germánsku filológiu vo vzťahu k Uhorsku, najmä na jazykové prejavy nemeckých menšinových regiónov. V osobitnej monografii skúmal nemecké nárečie Ľubice, analyzoval ho po stránke fonetickej

⁹ CHALUPECKÝ, Ivan, Ivan BOHUŠ, Mária GRIGUŠOVÁ, Róbert IŠTOK, Zuzana KOLLÁROVÁ-ŠVORCOVÁ, Božena MALOVCOVÁ, Eva MICHAELI, Mária NOVOTNÁ, Michal OTČENÁŠ, Ružena OTČENÁŠOVÁ, Jozef SULAČEK, Peter ŠVORC a František ŽIFČÁK. Dejiny Popradu. 1998.

¹⁰ KUBÁŇ, Ján. Čierna Hora – rodisko Korškošovcov. 1997.

¹¹ JURČO, Kornel. Zaslúžilý umelec akad. sochár Ludwik Korkoš. 1980.

i syntaktickej s uvedením fonetického zápisu hovoreného jazyka, dokazoval jeho pôvod, charakterizoval vplyv slovenčiny, poľštiny i maďarčiny na jeho štruktúru“ (Mináč 1989, s. 441-442)¹².

17. január

Wester (Weszter, Vester), Pavol

„verejný činiteľ, právnik (17. 1. 1803 Kežmarok – december 1880 Caransebeş, Rumunsko). Študoval na evanjelickom lýceu v Kežmarku a na reformátorskej akadémii v Blatnom Potoku. Stal sa advokátom v Kežmarku, v roku 1846 bol právnym zástupcom mesta. Od polovice 50. rokov pracoval ako advokát v Levoči. Na sklonku života žil u dcéry v Caransebeşi. Wester udržiaval styky s Ľ. Kossuthom, s ktorým sa zoznámil počas štúdia v Blatnom Potoku. V rokoch 1847 – 1848 pracoval ako poslanec uhorského snemu za Kežmarok. Po porážke maďarskej revolúcie 1848 – 1849 odišiel s Ľ. Kossuthom do Debrecína, potom ušiel do Segedína a Komárna, po jeho kapitulácii žil v Kežmarku, až do polovice 50. rokov nevykonával advokátsku prax“ (Maťovčík 1994, s. 363)¹³.

18. január

Zoch (Cochius), Pavol

„osvetový pracovník, učiteľ (18. 1. 1768 Slovenská Ľupča, okr. Banská Bystrica – 27. 12. 1852 Jasenová, okr. Dolný Kubín, pochovaný vo Veličnej). Od roku 1775 navštevoval ľudovú školu v Slovenskej Ľupči, študoval na evanjelickom gymnáziu v Banskej Bystrici, v rokoch 1785 – 1790 na evanjelickom lýceu v Kežmarku. V rokoch 1787 – 1788 popri štúdiu bol inštruktorom a domácim učiteľom v šľachtických a meštianskych rodinách v Kežmarku, v roku 1789 bol v rodine Mariášiovcov v Markušovciach, v roku 1790 v Kežmarku, v rokoch 1790 – 1792 bol evanjelickým učiteľom a pomocným kňazom v Lučivnej a od roku 1792 – 1841 bol rektorom evanjelickej školy vo Veličnej, potom na odpočinku v Jasenovej. Stal sa významným školským pracovníkom, zaslúžil sa o vysokú úroveň evanjelickej školy vo Veličnej, patrili medzi zakladateľov škôl v Oravskej Porube a vo Veľkom Bysterci, v roku 1837 bol spoluzakladateľom a podpredsedom Spoločnosti vychovávateľov v evanjelickom bratstve oravskom. Pracoval ako ľudovýchovní pracovník, venoval sa ľudovému liečiteľstvu a inej osvetovej činnosti. Zoch bol autorom náboženských piesní, básní pre žiakov, pohrebných veršov a kázní, ktoré zostali v rukopise. V roku 1845 bol vyznamenaný strieborným záslužným krížom s korunou“ (Maťovčík 1994, s. 463)¹⁴.

¹² MINÁČ, Vladimír, Viliam MRUŠKOVIČ, Dušan KATUŠČÁK, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Augustín MAŤOVČÍK, Michal MAHEL, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN a Helena PÁLKOVÁ. Slovenský biografický slovník K-L: (od roku 833 do roku 1990). 1989.

¹³ MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan ŠIŠMIŠ, Zdenko ĎURIŠKA, Jarmila KOVÁČOVÁ, Jana KÁČEROVÁ, Pavol PARENIČKA, Alena TÁBORECKÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Mária ČERNÁ. Slovenský biografický slovník T-Ž: (od roku 833 do roku 1990). 1994.

¹⁴ MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan ŠIŠMIŠ, Zdenko ĎURIŠKA, Jarmila KOVÁČOVÁ, Jana KÁČEROVÁ, Pavol PARENIČKA, Alena TÁBORECKÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Mária ČERNÁ. Slovenský biografický slovník T-Ž: (od roku 833 do roku 1990). 1994.

19. január

Reitmayer, Jindřich

„lekár, reprezentant ČSR v hokeji (8. 12. 1924 Praha, Česko – 19. 1. 1993 Nový Smokovec). Narodil sa v Prahe ako syn bankového úradníka. V roku 1927 pre ochorenie otca na pľúcnu tuberkulózu sa presťahovali do Nového Smokovca, kde si rodičia vystavali rodinný dom, neskôr penzión Vesna a z Pražanov sa stali Tatranci. Základy korčuľovania získaval v tatranskom prostredí a od začiatku prejavoval nadanie na zimné športy. V roku 1937 prichádza študovať na známe slovenské kežmarské gymnázium, kde sa vytvorila vynikajúca skupina hokejových nadšencov, čo podstatne ovplyvnilo i Jindřichovo zameranie. Hokej dostal prednosť pred lyžovaním. V roku 1939 organizuje gymnázium prestížny hokejový turnaj v rámci spišských stredoškolských hier, v ktorom získava po prvýkrát cennú trofej a v roku 1942 po treťom víťazstve sa stáva definitívnym majiteľom putovného pohára, čo sa dovtedy nepodarilo žiadnej strednej škole na Spiši. O rok neskôr na celoštátnych hokejových majstrovstvách stredných škôl v Banskej Bystrici na veľké prekvapenie získavajú druhé miesto. Hokejový klub SŠK Kežmarok dospelých reprezentuje od roku 1939 do roku 1941. A práve v tomto roku si talentovaného hokejistu všimajú funkcionári HC Tatry a začína hrať (1941 – 1943) v najvyššej hokejovej súťaži dospelých na Slovensku. Gymnázium úspešne reprezentuje v zjazdovom i bežeckom lyžovaní. Stredoškolské štúdium končí na kežmarskom gymnáziu maturitnou skúškou r. 1943. Potom odchádza študovať medicínu na Slovenskú univerzitu do Bratislavy. Plných osem rokov (od 1943 až do 1951) hráva za ŠK Bratislava. Tu patril medzi najlepších, objavuje sa v širšej nominácii na zimné olympijské hry, reprezentuje ČSR v stretnutiach proti Švajčiarsku, Švédsku, Kanade a USA. Tréner Michal Polónyi vytvára slávny prvý útok Fábry (neskôr Kočan), Reiman, Reitmayer, ktorý patril k najlepším na Slovensku a v jednej sezóne sa Reitmayer stáva kráľom strelcov najvyššej súťaže ČSR. Po návrate pod tatranské štíty v rokoch 1953 – 1956 znova začína hrať za TJ Starý Smokovec. Po ukončení vysokoškolských štúdií pracuje krátko vo Vojenskej nemocnici v Ružomberku a v Tatranskej Polianke. Od októbra 1953 do konca roku 1988 pracuje nepretržite ako lekár a primár Odborného liečebného ústavu respiračných chorôb v Novom Smokovci. Od založenia profesionálnej horskej služby bol dobrovoľným pracovníkom, prvým oficiálnym vedúcim lekárom Horskej služby TANAP-u a členom medzinárodnej zdravotnej komisie IKAR-u. Udelenie všetkých stupňov vyznamenaní Horskej služby a vyznamenanie Za zásluhy o rozvoj čs. telovýchovy I. stupňa bolo iba skromným ocenením Reitmayerovej vykonanej práce. Od roku 2001 skupina tatranských hokejových nadšencov organizuje na jeho počesť Memoriál MUDr. Jindřicha Reitmayera“ (Baráthová 2009, s. 235)¹⁵.

22. január

Čarnogurský, Pavol (pseud. Magurčan, O. Dunajecký)

„politik, historik, autor memoárov, redaktor, učiteľ (22. 1. 1908 Malá Franková – 27. 12. 1992 Bratislava). Do roku 1927 študoval na učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule, potom do roku 1930 na Právnickej fakulte KU v Prahe (z politických príčin nedokončil). Stal sa učiteľom na rímskokatolíckej ľudovej škole vo Vajnorochoch, od r. 1935 bol generálnym tajomníkom Združenia katolíckej mládeže, od r. 1938 sa stal prednostom I. odboru

¹⁵ BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009). 2009.

(národných škôl) na Ministerstve školstva a národnej osvety v Bratislave, v roku 1945 bol dôstojníkom československej armády na posádkovom veliteľstve v Košiciach, v rokoch 1945 – 1947 bol redaktorom Katolíckych novín v Bratislave. V roku 1947 bol uväznený a následne v roku 1948 odsúdený na 18 mesiacov väzenia, v r. 1951 a 1976 bol opätovne väznený. V rokoch 1953 – 1960 pracoval ako kotlár v Kovoslužbe, v rokoch 1960 – 1977 ako betonár v Doprastave a od roku 1977 žil na dôchodku v Bratislave. Do politického diania vstúpil organizovaním spolkového života katolíckej mládeže, ako blízky spolupracovník K. Sidora podporoval jeho politickú líniu umierneného ľudáctva. V rokoch 1939 – 1945 sa zaslúžil o rozvoj slovenského školstva a osvety ako člen kultúrneho a rozpočtového výboru Snemu SR, v ktorom inicioval viacero zákonov a významných projektov z oblasti školstva, vedy a kultúry. Od r. 1945 bol vyradený z politického diania, po februári 1948 smel vykonávať len robotnícke povolania. Až počas obrodného procesu 1967 – 1969 mu na podnet Ústavu dejín UV KSS a Historický ústav SAV povolili pracovať na diele o politike HŠLS a najmä o okolnostiach vzniku Slovenského štátu, keď za týmto účelom v roku 1969 študoval v USA. Počas krátko politického uvoľnenia sa v roku 1968 zasadzoval za zabezpečenie náboženských práv slovenských veriacich. Po odchode na dôchodok sa intenzívne venoval historickej spisbe a memoárom, ktorých ústrednou témou ostávali súvislosti vzniku Slovenského štátu, pričom sa neobmedzil iba na autopsiu a vlastné videnie dejov, ale usiloval sa rekonštruovať ich v širšom domácom i medzinárodnom kontexte. Od roku 1926 pravidelne prispieval do denníka Slováč, v rokoch 1937 – 1938 bol redaktorom štvrťročníka Prednášateľ. V roku 1987 získal titul Laureát Národnej ceny Svetového kongresu Slovákov“ (Maťovčík 2004, s. 107-108)¹⁶.

23. január

Girgaš, Jozef

„mlynár (23. 1. 1898 Levoča – 30. 10. 1967 Stráža). V marci 1923 si v Strážach prenajal mlyn od firmy Bratia Schweizer za ročné predplatné 8000 korún. Mlyn bol vo veľmi zlom a schátralom stave. Po príchode do mlyna bolo treba vynaložiť veľa námahy a finančných prostriedkov na opravu mlyna, aby sa dal používať. Girgaš získal 3. 3. 1931 živnostenský list na mlynársku živnosť. V rokoch hospodárskej krízy 1930 – 1936 sa muselo vybaviť aj vodné právo, aby mlyn mohol byť v prevádzke. Vodné právo po súhlase spolku rybárov a okresného vodohospodárskeho úradu bolo platné 50 rokov. Mlynár bol povinný udržiavať brehy v dobrom stave po oboch stranách mlynského náhonu. Od februára do polovice apríla 1945 po prechode frontu v mlyne sa mlelo obilie zo zásob evakuovaných Nemcov zo Žakoviec a Mlynice pre Červenú armádu. Mlyn bol znárodnený v roku 1949 a jeho činnosť sa v tom roku zastavila. Jozef Girgaš bol posledným mlynárom v Strážach“ (Kollárová 2001, s. 42 a 45)¹⁷.

¹⁶ MAŤOVČÍK, Augustín, 2004. *Biografický lexikón Slovenska II: C – F*. Martin: Národný biografický ústav Slovenskej národnej knižnice. ISBN 80-89023-44-4.

¹⁷ KOLLÁROVÁ, Zuzana a Božena MALOVCOVÁ. Stráža – známe, neznáme: 1276 – 2001. 2001.

23. január

Hendrich, Vladislav Erich

„organizátor turistiky, úradník (2. 10. 1900 Viedeň – 23. 1. 1983 Bratislava). V rokoch 1906 – 1911 navštevoval ľudovú školu, v rokoch 1911 – 1912 študoval na reálnom gymnáziu vo Viedni. V roku 1920 sa stal úradníkom štátnej nemocnice, v rokoch 1923 – 1934 a v rokoch 1938 – 1944 pracoval ako colník v Bratislave, neskôr v rokoch 1934 – 1938 v Skalitom, v rokoch 1944 – 1948 v Čadci. V rokoch 1955 – 1956 pracoval ako účtovník, nosič a údržbár chaty Kamzík vo Vysokých Tatrách. V rokoch 1948 – 1949 bol dopravný úradník, v rokoch 1949 – 1950 bol skladníkom Československých stavebných závodov, v rokoch 1950 – 1955 Drobného tovaru, v roku 1956 bol zástupcom vedúceho, v roku 1959 skladníkom športovej predajne v Bratislave a od roku 1966 bol na odpočinku. Od roku 1929 sa stal členom Spolku tatranských horolezcov IAMES, prvej horolezeckej organizácie v ČSR, venoval sa horolezectvu a vysokohorskej turistike, doplnkovo i vodnej a lyžiarskej turistike. Okrem československých pohorí absolvoval výstupy v rakúskych Alpách, Dolomitoch a na Kaukaze. Hendrich bol funkcionár horolezeckých a turistických spolkov a organizácií, značkár a učiteľ turistiky. V roku 1966 bol majster turistiky, v roku 1970 prvým zaslúžilým majstrom turistiky na Slovensku. Bol vyznamenaný viacerými športovými medailami: v roku 1973 Zlatým odznakom IAMES-u a v roku 1976 Zlatou medailou M. Tyrša“ (Mináč 1987, s. 316)¹⁸.

25. január

Zgúth (pseud. Vrbický), Peter Pavol

„básnik, publicista (25. 1. 1863 Liptovský Mikuláš-Vrbica – 22. 6. 1952 Martin). Študoval na gymnáziu v Martine, v rokoch 1878 – 1881 na Učiteľskom ústave v Lučenci, z ktorého bol pre panslavizmus vylúčený. V štúdiách pokračoval na Učiteľskom ústave v Kláštore pod Znievom, doštudoval v Leviciach. V rokoch 1882 – 1885 učil v Štrbe a v rokoch 1885 – 1919 v Mošovciach. V rokoch 1919 – 1927 bol hlavným školským inšpektorom Turčianskej župy, od r. 1927 žil na dôchodku v Martine. Popri ľudovej piesni ho najpodstatnejšie ovplyvnila Hviezdoslavova tvorba (Na oračke, 1905). Knižne debutoval r. 1910 zbierkou pohrebných veršov Slová útechy. Pietny výber z dovtedy len časopisecky publikovanej poézie vyšiel pri príležitosti jeho 70. narodenín pod názvom Paberky z rodných polí (1933). Ako básnik pre deti, publikujúci najmä v poprevratovej Včielke a v matičnom Slniečku, bol ovplyvnený tvorbou Ľudmily Podjavorinskej. Podobne ako ona usiloval sa cez svet zvierat elementarizovať svet dospelých, v jeho poézii však absentoval jej humorno-úsmevný aspekt. Pôvodnejšie sa prejavil vo veršoch o deťoch, v ktorých sa sústredil najmä na motív hry (Majáles, Vladko na cestách, Smelé vojsko, Hrdina). Ironická úsmevnosť, s ktorou tieto verše vypointoval, bola jeho najosobitnejším tvorivým prínosom pri etablovaní sa klasickej umeleckej poézie pre deti. Väčšinu jeho poézie, oneskorene vydanej v zbierkach Vtáčí súd (1942) a Hej, pod Kriváňom ... (1944) tvorila však konvenčné opisy dieťaťa a jeho hier. Na podnet O. Pospíšila a V. F. Suka, dvoch najvýznamnejších českých znalcov literatúry pre deti a mládež, napísal do ich diela Dětská literatura česká (1924) Prehľad slovenskej literatúry do roku 1918. Vyšiel v ňom z Riznerovho bibliografického súpisu slovenskej literatúry, na rozdiel od neho postupoval však chronologicky. Prioritným znakom detskej beletristiky mu bola spisovná reč, preto jej vznik odvodil od prvých štúrovských diel pre deti.

¹⁸ MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEL, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉČZY. Slovenský biografický slovník E - J: (od roku 833 do roku 1990). 1987.

Jednotlivých autorov a diela zaznamenal bez hodnotiacich anotácií, zo sporadických konštatácií je však evidentné, že didaktickú funkciu považoval za legitímnu súčasť detskej literatúry“ (Anonym (os) 2004, s. 148-149)¹⁹.

27. január

Štefko, Ján

„huslista, hudobný pedagóg a skladateľ (3. 3. 1907 Bratislava – 27. 1. 1978 Svit). V roku 1924 zmaturoval na gymnáziu v Bratislave, od roku 1924 – 1931 študoval hru na husliach na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave (u N. Kubáta) a v rokoch 1933 – 1935 študoval na Vysokej hudobnej škole vo Viedni (u G. Steinera). V rokoch 1933 – 1939 bol členom orchestra Československého rozhlasu v Bratislave. V rokoch 1933 – 1943 založil a viedol klavírne trio M. Schneidera-Trnavského (s M. Putnovou, klavír a s F. Vaňousom, violončelo), s ktorými absolvoval komorné koncerty po Slovensku a súčasne dirigoval spevokol Matice slovenskej v Nitre (1935 – 1937). V rokoch 1939 – 1945 bol členom symfonického orchestra v Bratislave, v rokoch 1945 – 1947 bol šéfom programu Československého rozhlasu v Košiciach, od roku 1950 – 1952 bol členom Symfonického orchestra v Bratislave. V rokoch 1952 – 1958 bol koncertným majstrom orchestra Slovenského národného divadla, súčasne od r. 1952 – 1954 bol lektorom husľovej hry na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského a od roku 1956 – 1958 bol učiteľom komornej hry na Vyššej hudobnej škole v Bratislave. Vystupoval aj ako sólista Československého rozhlasu v Bratislave a v Košiciach, mal niekoľko samostatných husľových recitálov v rôznych mestách Slovenska. R. 1959 - 1966 bol riaditeľom Ľudovej školy umenia vo Svite. R. 1964 – 1967 externe vyučoval husľovú a komornú hru na konzervatóriu v Žiline. Počas pôsobenia vo Svite aktívne prispel k oživeniu a povzneseniu hudobného života v podtatranskej oblasti. Založil a viedol Sláčikové kvarteto, Sláčikové kvinteto a Podtatranské klavírne trio, v ktorých hral s učiteľmi LŠU. V skladateľskej činnosti sa zamerl najmä na tvorbu menších inštruktívnych skladieb. Napísal 15 opusov, väčšina ostala v rukopise“ (Maťovčík 1992, s. 515)²⁰.

30. január

Görgei (Görgey), Artúr (Arthur)

„generál, chemik (30. 1. 1818 Toporec – 21. 5. 1916 Visegrád, Maďarsko). Narodil sa v šľachtickej rodine nemeckého pôvodu. Rodové meno si jeho predkovia odvodzovali z názvu obce Spišský Hrhov (Görgő), ktorú do vlastníctva získali v roku 1276. Artúr študoval na lýceu v Kežmarku a v Prešove. Absolvoval vojenskú žienijnú školu v Tullne (severozápadne od Viedne). V roku 1837 slúžil v hodnosti poručíka v osobnej kráľovskej stráži. O päť rokov neskôr bol povýšený do hodnosti husárskeho nadporučíka. V rokoch 1845 – 1848 vyštudoval chémiu na univerzite v Prahe a oženil sa s francúzskou vychovateľkou Adelou Aubouinovou. V roku 1848 sa uchádzal v Pešti o miesto profesora chémie. Ale revolučné udalosti zmenili jeho život – v hodnosti kapitána vstúpil do tvoriacej sa honvédskej armády a onedlho bol

¹⁹ ANONYM (os). Zgúth, Peter Pavol. 2004.

²⁰ MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan STRHAN, Jana KÁČEROVÁ, Mária ČERNÁ, Pavol PARENIČKA, Katarína SCHLENKEROVÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Marián MINÁRIK. Slovenský biografický slovník R-Š: (od roku 833 do roku 1990). 1992.

povýšený na majora. V októbri získal epolety podplukovníka. Po porážke uhorskej revolučnej armády pri Schwechate bol povýšený na generála a dostal za úlohu vybudovať dobre organizovanú armádu. Dostal sa pritom do sporu s Košútom, pretože oponoval jeho politicky motivovaným inštrukciám, ktoré z vojenského hľadiska považoval za nezmyselné. Windischgrätz sa po obsadení Pešti pokúsil získať Görgeya do cisárskej armády. Neuspel“ (Anonym (rh) 2005, s. 33)²¹.

30. január

Ripka, Bruno

„pedagóg, organizátor ochotníckeho divadla (1. 5. 1904 Trenčín – 30. 1. 1983 Poprad). V rokoch 1910 – 1914 navštevoval ľudovú školu v rokoch 1914 – 1923 študoval na gymnáziu v Trenčíne. V rokoch 1923 – 1925 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, v rokoch 1925 – 1926 na univerzite v Krakove, od roku 1926 – 1927 znovu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V rokoch 1927 – 1928 pracoval ako lektor českého a slovenského jazyka a literatúry na univerzite v Štrasburgu. V rokoch 1928 – 1929 bol pracovníkom v Štátnom archíve v Bratislave, v rokoch 1929 – 1938 bol profesorom na gymnáziách v Kláštore pod Znievom, Košiciach a Trenčíne. V rokoch 1938 – 1945 vykonával funkciu riaditeľa obchodnej akadémie v Trenčíne, v rokoch 1945 – 1975 bol profesorom na Strednej ekonomickej škole v Poprade. Od roku 1932 bol významný kultúrny činiteľ v Trenčíne, funkcionárom Miestneho odboru Matice slovenskej, mestský kronikár, režisér divadelných ochotníckych krúžkov, vedúci recitačného a samovzdelávacieho krúžku študentov, organizátor výstav a literárnych večerov so spisovateľmi (Literárne štvrtky). V roku 1946 bol spoluzakladateľom ochotníckeho divadelného krúžku Napred v Poprade, v ktorom pôsobil 25 rokov ako režisér, dramaturg, herec, inšpicient i koncipient programových bulletinov. Režiroval vyše 120 divadelných hier, pásiem poézie a literárnych programov. V roku 1964 bol vyznamenaný zlatým odznakom J. K. Tyla a v roku 1968 získal titul zaslúžilý učiteľ“ (Maťovčík 1992, s. 94)²².

30. január

Veverka, Antonín

„horolezec, učiteľ (30. 1. 1908 Viedeň, Rakúsko – 24. 5. 1959 Holešov, Česko). Gymnázium navštevoval v Příbrami a učiteľský ústav v Hořovičiach. Po skončení štúdia sa stal učiteľom na menšinovej škole v Opave, potom v Hlučine, v rokoch 1931 – 1939 v Poprade, v rokoch 1939 – 1959 v Holešove. Ako horolezec absolvoval výstupy vo Vysokých Tatrách, v Bernských a francúzskych Alpách. Od roku 1930 uskutočnil vo Vysokých Tatrách 413 výstupov, 66 zimných, z čoho 8 prvovýstupov. V medzivojnovom období patrila medzi našich najaktívnejších horolezcov. Okrem horolezectva sa venoval aj ľahšej atletike, výkonnostnému behu, aktívne pretekal v lyžiarskych bežeckých disciplínach. Veverka bol autorom odborných a popularizačných prác z oblasti horolezectva. Napísal vyše 700 článkov s horolezeckou a lyžiarskou tematikou, ktoré od roku 1931 publikoval v časopisoch Krásy Slovenska, Horolezec, Sport, Ruch a iné. Stal sa dopisovateľom do

²¹ ANONYM (rh). Kto bol Arthur Görgey. 2005.

²² MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan ŠIŠMIŠ, Zdenko ĎURIŠKA, Jarmila KOVÁČOVÁ, Jana KÁČEROVÁ, Pavol PARENIČKA, Alena TÁBORECKÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Mária ČERNÁ, 1994. Slovenský biografický slovník T-Ž: (od roku 833 do roku 1990).

poľských a nemeckých časopisov. Bol autorom relácií pre pražský, brniansky a ostravský rozhlas. Napísal vyše 500 prednášok a prejavov s horolezeckou tematikou. V rukopise zostala jeho práca o dejinách výstupov na Mount Everest. Od roku 1930 bol členom JAMES-u, Klubu československých turistov, Svazu lyžiarů. Od roku 1937 bol členom Klubu československých alpinistů, Klubu Wysokogórskiego Polskiego towarzystwa tatrańskiego v Krakove“ (Maťovčík 1994, s. 272)²³.

²³ MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan ŠIŠMIŠ, Zdenko ĎURIŠKA, Jarmila KOVÁČOVÁ, Jana KÁČEROVÁ, Pavol PARENIČKA, Alena TÁBORECKÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Mária ČERNÁ, 1994. Slovenský biografický slovník T-Ž: (od roku 833 do roku 1990).

Udalosti (vyberáme ...)

740. výročie (1278)

Prvá písomná zmienka o obci Vlková okr. Kežmarok

„Obec Vlková je situovaná 2 km južne od známeho termálneho kúpaliska vo Vrbove a 7 km od okresného mesta Kežmarok. Zo severu a východu hraničí s chotárom obce Vrbov, z juhu s katastrom Abrahámoviec, v juhozápadnej časti susedí s katastrom Hôrky-Kišoviec a zo západu so Žakovcami. Vznik obce Vlková je úzko spojený s pánmi z Lomnice.

Uhorský kráľ Ondrej II. (1205 – 1235), na prosby svojej manželky kráľovnej a jej bratov, Adolfovi, jeho sestry a ich potomstvu daroval v roku 1209 vymedzenú zem na Spiši. Adolf prenechal majetok svojej sestry a jej manželovi Rutherovi. Synovia Ruthera Rikolf a Polan svoj majetok naďalej zveľaďovali. V roku 1257 bola dedovizeň rozdelená na obce Lomnica a Huncovce. Obec Vlková sa prvý raz spomínala v darovacej listine Ladislava IV. z roku 1278, pod názvom Farcasfalva. V nej kráľ Polanovi a Rikolfovi, pánom z Veľkej Lomnice, daroval za zásluhy v boji proti českému kráľovi Otakarovi a za to, že statočne bojovali pri rábskom hrade a pri znovuzískavaní Spišského hradu, za kráľa v boji proti Gergejovi, synovi Pavla a niekdajšiemu spišskému županovi Rolandovi, dediny Vlková (Farcasfalva) a časť zeme Pokoj (Pokaj)“ (Kollárová 2014, s. 6 a 31-33)²⁴. „Obec patrila Berzeviczyovcom, v osemnástom storočí sa stali jej majiteľmi Wielandovci, ktorí vlastnili veľkostatok do roku 1945, kedy naň bola uvalená dočasná správa a neskôr bol skonfiškovaný. K obci patrí aj osada Levkovce, ktorá sa prvýkrát písomne spomína v roku 1306. Dnešná Vlková (Farkašovce) vznikla v roku 1895 administratívnym spojením Farkašoviec s Levkovcami. Zmena názvu obce z Farkašoviec na Vlkovú bola urobená v roku 1948 kedy Povereníctvo vnútra poslovenčilo názvy niektorých obcí na území ČSR. Zmeny názvov boli dané na plagátoch z ONV – okresnej odborovej rady v Kežmarku, ktoré boli v obci vyvesené 18. júla 1948. Vlková si zachovala poľnohospodársky ráz aj za prvej ČSR. Wielandovci vlastnili vo Vlkovej majetky do roku 1945. V obci žilo veľa deputátnikov (komenciášov), ktorí pracovali na veľkostatku a bývali v tzv. komenciášskych domoch, ktoré vlastnili Wielandovci. Dňa 16. 12. 1949 bol v obci zriadený obchod umiestnený v miestnosti dolného kaštieľa. Najprv to boli iba potraviny a neskôr bol sortiment tovaru rozšírený na ostatný priemyselný tovar, konfekciu a kusový textil. 26. 8. 1959 bol obchod presťahovaný do novopostavenej budovy, kde boli potraviny a pohostinstvo. Táto budova slúžila ako obchod s potravinami JEDNOTA až do roku 1998. V rokoch 2000 - 2005 bola prestavaná na Obecný úrad a v roku 2006 bola časť budovy prenajatá na predajňu potravín. V marci 1953 boli v obci založené štátne majetky, do ktorých vstúpili bývalí deputátnici a niektorí roľníci“ (Anonym 2017)²⁵.

²⁴ KOLLÁROVÁ, Zuzana, Vladimír LABUDA a kolektív. Dejiny a súčasnosť obcí Vlková a Levkovce 1278 – 2014. 2014.

²⁵ ANONYM. História obce. 2017.

305. výročie (1713)

Vznik Cechu farbiarov v Kežmarku

„Prvý cech farbiarov na území Slovenska vznikol v Levoči v roku 1608 a jeho členmi boli majstri z celého východného i stredného Slovenska – aj z Kežmarku. Podľa súpisu obyvateľstva z roku 1697 boli v Kežmarku farbiari Georgius Tentzer, Tobias Weis, Andreas Petzely, Tobias Tiller, Christian Langsfeld a Johannes Roxer, čo by bolo úplne stačilo na založenie samostatného

cechu. Kežmarčania si to začali uvedomovať a 28. marca 1712 pri zasadnutí levočského cechu povstali a predniesli svoje želanie, že si chcú vytvoriť v Kežmarku vlastný cech. Hoci Levočania hneď s tým nesúhlasili, kežmarský cech krásno a čierofarbiarov založili 16. januára 1713 štyria kežmarskí majstri Tobiáš Weissz, Gašpar Raum, Ján Walde a Jakub Kolbenheuer. Vzorom cechových artikulov Kežmarčanov, ktoré patria k najdlhším, sa stali artikuly farbiarov z Viedne, ktoré používali Prešovčania, a artikuly vo Vratislave. Znakom farbiarov bol farbiarsky sud, nad ním boli dve skrížené palice na vyťahovanie plátna. Kto sa chcel stať farbiarskym majstrom, musel pracovať tri až štyri roky ako učeň a tri roky musel vandrovať ako tovariš mimo hraníc Uhorska, hlavne po Nemecku. Takto vymedzenú vandrovku nemal ani jeden kežmarský cech. Ak sa chcel uchádzať tovariš, ktorý sa vrátil z vandrovky, o majstrovskú skúšku, musel s dvoma váženými ľuďmi predstúpiť pred predstavenstvo cechu a najmenej dva týždne vopred mu to oznámiť. Majstrovská skúška sa robila podľa nemeckého vzoru. Nádejný majster musel zafarbiť 25 laktov – rífov plátna na nebesky modro, 25 načerveno, 25 nazeleno farby trávy a 25 načierne, potom všetko vymangľovať. Počas skúšky sa musel postarať o jedlo a pitie pre komisiu prizerajúcich sa pánov majstrov. Vydarené plátno cech zakúpil a peniaze sa vložili do cechovej truhlice. Ak sa práca nevydarila, nešťastník dostal z cechovej truhlice peniaze na nové topánky, aby sa mohol vrátiť na vandrovku a lepšie naučiť pracovať. Kežmarok sa stalo centrom farbiarskej výroby. Jeho majstri platili v meste aj najvyššie dane. Kežmarská cechová kniha pochádza z rokov 1713 – 1862 a dokumentuje pohyb majstrov a tovarišov nielen z územia Slovenska, ale aj z Poľska, Maďarska a Sedmohradska. V rokoch 1713 – 1737 bolo do kežmarského cechu prijatých 37 farbiarskych majstrov. V roku 1738 pracovalo v Kežmarku 22 farbiarov, r. 1745 ich bolo 17. V Kežmarku bola najznámejšia farbiarska rodina Stenczel. Z tejto rodiny sa napr. Michal starší (1761 – 1825) dostal v roku 1781 až do alsaského Colmaru na územie dnešného Francúzska. Najstarším zachovaným exponátom kežmarského múzea je tovarišské vysvedčenie Michala Stenczela z Colmaru z roku 1781“ (Baráthová 2012, s. 196-199)²⁶.

²⁶ BARÁTHOVÁ, Nora, Karín FÁBROVÁ, Marta KUČEROVÁ a Vladimír VRÁBLIK, 2012. *História Kežmarku: do polovice 18. storočia*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-17-1.

140. výročie (1878)

Výstavba Chatky pri Slavkovských plesách

„Prvého zimného výstupu na Slavkovský štít (roku 1873) sa zúčastnil správca Starého Smokovca Eduard Blásky (1820 – 1888). Práve on, domnievajúc sa, že ústie Slavkovskej doliny ostane hlavným východiskom túr na štít, inicioval výstavbu chatky pri Slavkovských pleskách. Roku 1876 zhotovili projekt jednoduchej útulne s kamennými múrmi a šikmou šindľovou strechou. Hlavným investorom bol Uhorský karpatský spolok, ale časť nákladov hradil sám Blásky. Stavbu dokončili v roku 1878. Regionálna tlač ju charakterizovala ako „pomerne priestrannú a komínom vybavenú chatku“. Osud k nej nebol priaznivo naklonený. Len štyri roky po otvorení ju zničila snehová lavína z juhozápadného žľabu Slavkovského štítu. Chatku síce obnovili, ale rýchlo strácala na význame, pretože Uhorský karpatský spolok v rokoch 1881 – 1883 vybudoval praktickejší chodník na Slavkovský štít od Piatich prameňov, okolo Hrebienka a ďalej Štrbavým hrebeňom. Zriedka navštevovaná chatka začala chátrať a do opráv už nebolo investované. Pravdepodobne poslednú správu o nej zanechal Robert Bartsch z Vroclavi. Vo februári 1888 sa pri nej zastavil s vodcom Jakubom Horvayom a nosičom J. Kuschom, samozrejme, pri výstupe na Slavkovský štít. Chatke chýbala polovica strechy a cez vstupný otvor navialo množstvo snehu. Na Chatku pri Slavkovskej doline sa postupne zabudlo. V medzivojnovom období, ale najmä v tridsiatich rokoch minulého storočia sa stalo veľmi populárne lyžovanie zo Slavkovského štítu do Slavkovskej doliny. To bol hlavný dôvod, prečo sa roku 1944 Spišská úverová banka v Levoči, ako majiteľka Starého Smokovca a nájomkyňa príľahlých revírov, rozhodla postaviť v poradí druhú útulňu pri Slavkovských plesách. Neveľký objekt mali chrániť pre lavínami mohutné balvany. Ďalšia veľká lavína ale opäť presvedčila o sile prírody a urobila koniec plánom. Na jar roku 1945 zmietla provizórny barak s uskladneným stavebným materiálom a ďalšia výstavba sa neuskutočnila“ (Bohuš 2008, s. 11)²⁷.

Chatka pri Slavkovských plesách. Kresba Ivany Bohušovej, podľa makety Ernesta Krompechera (1871 – 1946), ktorá je v expozícii Múzea TANAP-u v Tatranskej Lomnici.

²⁷ BOHUŠ ml., Ivan. 130. Výročie zabudutej chatky. 2008.

Zoznam bibliografických odkazov

ANONYM (os), 2004. Zgúth, Peter Pavol. In: *Bibiana*. ISSN 1335-7263. Roč. 11, č. 3-4, s. 148-149.

ANONYM (rh), 2005. Kto bol Artur Görgey. In: *Historická revue*. Roč. 16, č. 9, s. 33.

ANONYM. 2017 [online]. 2017 [cit. 2017-12-20] História obce. Dostupne na internete:
<http://www.vlkova.sk/obec-vlkova/historia-obce/>.

BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ, 2009. *Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009)*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-02-7.

BARÁTHOVÁ, Nora, Karin FÁBROVÁ, Marta KUČEROVÁ a Vladimír VRÁBLIK, 2012. *História Kežmarku: do polovice 18. storočia*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-17-1.

BOHUŠ, Ivan, 1971. Kto bol kto vo Vysokých Tatrách. In: *Vysoké Tatry*. Roč. 10, č. 1, s. 25.

BOHUŠ ml., Ivan, 2008. 130. Výročie zabudnutej chatky. In: *Tatranský dvojtýždenník*. Roč. 19, s. 11.

CHALUPECKÝ, Ivan, Ivan BOHUŠ, Mária GRIGUŠOVÁ, Róbert IŠTOK, Zuzana KOLLÁROVÁ-ŠVORCOVÁ, Božena MALOVCOVÁ, Eva MICHAELI, Mária NOVOTNÁ, Michal OTČENÁŠ, Ružena OTČENÁŠOVÁ, Jozef SULAČEK, Peter ŠVORC a František ŽIFČÁK, 1998. *Dejiny Popradu*. Košice: Oriens. ISBN 80-88828-12-0.

JURČO, Kornel, 1980. Zaslúžilý umelec akad. sochár Ludwik Korkoš. In: Rakovský, Tibor a Pavel Winczer, 1980. *Z čistého prameňa: almanach podtatranských literátov a výtvarníkov*. Poprad : Okresné osvetové stredisko.

KOLLÁROVÁ, Zuzana a Božena MALOVCOVÁ, 2001. *Stráže – známe, neznáme: 1276 – 2001*. Poprad: Mestský úrad. ISBN 80-968556-8-9.

KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH, 2004. *Biografický slovník mesta Poprad*. Poprad: Mestský úrad. ISBN 80-969037-6-4.

KOLLÁROVÁ, Zuzana, Vladimír LABUDA a kolektív, 2014. *Dejiny a súčasnosť obcí Vlková a Levkovce 1278 – 2014*. [Huncovce]: Vladimír Labuda – VL – GRAFIK. ISBN 978-80-970053-2-0.

MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan ŠIŠMIŠ, Zdenko ĎURIŠKA, Jarmila KOVÁČOVÁ, Jana KÁČEROVÁ, Pavol PARENÍČKA, Alena TÁBORECKÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Mária ČERNÁ, 1994. *Slovenský biografický slovník T-Ž: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská. ISBN 80-7090-111-X.

MAŤOVČÍK, Augustín, 2004. *Biografický lexikón Slovenska II: C – F*. Martin: Národný biografický ústav Slovenskej národnej knižnice. ISBN 80-89023-44-4.

MINÁČ, Vladimír, Viliam MRUŠKOVIČ, Dušan KATUŠČÁK, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Augustín MAŤOVČÍK, Michal MAHEĽ, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN a Helena PÁLKOVÁ, 1989. *Slovenský biografický slovník: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská. ISBN 80-7090-019-9.